

Eksamen i engelsk 2014 – Civil and Human Rights

Posted By [Rune Kaino Nikolaisen](#) On 19. mai 2014 @ 09:03 In [Skole](#) | [No Comments](#)

Forberedelsesheftet til eksamen i engelsk for grunnskolen 2014 dreier seg om emnet **“Civil and human rights”** – borger- og menneskerettigheter med andre ord.

Jeg har gjennomgått informasjonen som er gitt fra [Utdanningsdirektoratet](#) ^[1] og gjør mitt beste for å hjelpe deg som skal opp til eksamen i engelsk.

I første omgang er dette hva jeg har fått tid til, men mer kommer etter hvert, så følg gjerne med!

Dersom du lurer på det, så vet jeg ingenting om eksamensoppgavene og hva de dreier seg om. Men jeg vet at det lønner seg å gjøre seg opp mange tanker om innholdet i teksteftet!

Her finner du mine notater som forhåpentligvis hjelper deg. KOMMER SNART: Last ned en pdf som inneholder hele blogginnlegget – ta med på eksamensdagen!

If I were you and you were me

I denne innledningsteksten finner du mye interessant stoff som forklarer hvordan tekstene danner basis for selve emnet. Her er det i praksis mulig å lese **mellom linjene** hvorfor innholdet i heftet er som det er (og kanskje ser du også hva slags tekster du kan konsentrere deg om?).

Som alltid når Udir kommer med slike tekstefter, er det garantert at innholdet er **«godkjent» og politisk korrekt**. Dersom du altså benytter deg av tekster og henviser til de «riktige» tekstdelene, vil du garantert glede en sensor som alltid stoler på det offentlige mening i et slikt emne.

Dermed er det heller ikke overraskende at tekstefter med en gang viser til [Menneskerettighetserklæringen fra FN](#) ^[2] (signert 1948) og vektlegger denne i motsetningen til borgerrettigheter i [den klassiske liberale forståelsen](#) ^[3].

Innledningen i teksteftet formulerer kortutgaven av §1 og §2 slik:

We are all born free and equal. We all have our own thoughts and ideas. We should all be treated in the same way. These rights belong to everybody, whatever our differences.

Den fullstendige versjonen lyder som følger (og jeg tar med [den korrekte norske oversettelsen](#) ^[4]):

Article 1.

All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

Norsk oversettelse:

Alle mennesker er født frie og med samme menneskeverd og menneskerettigheter. De er utstyrt med fornuft og samvittighet og bør handle mot hverandre i brorskapets ånd.

Article 2.

Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status. Furthermore, no distinction shall be made on the basis of the political, jurisdictional or international status of the country or territory to which a person belongs, whether it be independent, trust, non-self-governing or under any other limitation of sovereignty.

Norsk oversettelse:

Enhver har krav på alle de rettigheter som er nevnt i denne erklæring, uten forskjell av noen art, f. eks. på grunn av rase, farge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom, fødsel eller annet forhold. Det skal heller ikke gjøres noen forskjell på grunn av den politiske, rettslige eller internasjonale stilling som innehas av det land eller det område en person hører til, enten landet er uavhengig, står under tilsyn, er ikke-selvstyrende eller på annen måte har begrenset suverenitet.

Fagtekstene i heftet gir eksempler på mennesker som har kjempet frem rettigheter opp gjennom historien. Personene har du sikkert hørt om opp gjennom årene i ungdomsskolen. Ikke overraskende fokuseres det på rasediskriminering, slaveri og kvinners rettigheter. Ikke glem at bildene også er viktige!

De skjønnlitterære tekstene forteller om unge mennesker som møter utfordringer og takler vanskeligheter.

Bildet i denne innledende artikkelen er malt av [Norman Rockwell](#) ^[5] (1894-1978). [Moving Day fra 1967](#) ^[6] gjenspeiler **integrasjonen** i en av forstedene til Chicago. Barna på bildet er nysgjerrige på hverandre, kanskje de blir venner snart? Likevel er det en skepsis å ane, fordi man aner et menneske som kikker ut bak gardinene i et av husene i bakgrunnen.

Forberedelsesheftet skal inspirere til nye tanker og refleksjon rundt emnet, så forhåpentligvis finner du ut hva du kan bruke når oppgavene kommer på bordet.

Dersom du tar en kikk på [forberedelsesheftet for 2013](#) ^[7], vil du forresten se at teksteftet er **kraftig redusert** i omfang. Det kan rett og slett virke som om Utdanningsdirektoratet har tatt til seg kritikken fra engelsklærere og elever om at tidligere års tekstinspirasjon ble altfor omfattende.

Strong civil and human rights voices

Dette delemnet handler om fire viktige personer fra historien:

- Abraham Lincoln (1809-1865)
- Rosa Parks (1913-2005)
- Dr. Martin Luther King, Jr. (1929-1968)
- Emmeline Pankhurst (1858-1928)

I teksten henvises det til én hendelse der hver av personene har vært sentrale.

[Abraham Lincoln](#) ^[8] kunngjorde [Emansipasjonserklæringen](#) ^[9] 1. januar 1863. Den proklamerte frigjøringen av slaverne i de 10 statene som var i opprør (borgerkrigen), men legg merke til at dette ikke var slutten på [slaveriet](#) ^[10] (skjedde først i 1865).

The Emancipation Proclamation

YouTube



0:00 / 5:42

1. desember 1955 nektet [Rosa Parks](#) ^[11] å gi fra seg setet i den «fargede» delen av Buss No. 2857 i Montgomery, Alabama til fordel for en hvit mann som gjorde krav på det fordi den «hvite» delen var full. Rosa var lei av å bli behandlet som en annenrangs borger. Hun ble arrestert, dømt og fengslet, noe som igjen ledet til en omfattende bussboikott som satte fokus på segregeringen.

Rosa Parks and the Montgomery Bus Boycott

YouTube



0:00 / 8:38

[Martin Luther King, Jr.](#) ^[12] holdt en berømt tale i Washington, D.C. i 1963. I talen [I have a dream](#) ^[13] krever King etnisk likhet og slutt på all diskriminering. Du bør ta deg tid til å se videoen nedenfor. Det er vanskelig å ikke bli grepet av den, mange av de [retoriske virkemidlene i talen](#) ^[14] har gått inn i historien som «vedtatt virkningsfulle».

Martin Luther King - I Have A Dream Speech - Au...

YouTube



0:00 / 17:29

[Emmeline Pankhurst](#) ^[15] jobbet før første verdenskrig med å gi kvinner stemmerett i Storbritannia., noe som ble kronet med suksess i 1918.

Emmeline Pankhurst

YouTube



0:00 / 5:35

Other strong civil and human rights voices in recent history

De fire berømte personlighetene nevnt i forrige emne er **klassiske helter**. Mer interessant er det kanskje å legge vekt på **moderne helter**, dog ville det nok være perfekt å trekke linjene fra historiske personligheter til nåtidens helter.

Den pakistanske skoleeleven [Malala Yousafzai](#) ^[16] (f. 1997) er kjent for sin innsats for **barn og kvinners rettigheter**. Hun overlevde et attentat i oktober 2012 fra [Taliban](#) ^[17], en islamistisk organisasjon som behandler kvinner som annenrangs borgere.

I juli 2013 holdt hun [en tale i FN](#) ^[18] hvor hun vektla at bøker og penner skremmer ekstremister, og at utdanning for alle er viktig.

Malala Yousafzai and her father, NRK/SVT Skava...

YouTube



0:00 / 28:36

Litt spydig sagt, det er sjelden en eksamen finner sted uten å ha vektlagt [Nelson Mandela](#) ^[19] i forberedelsene. Mandela fremstår som en klippe i kampen mot diskriminering. [Artikkelen](#) ^[20] i delemnet vektlegger hvordan han jobbet som president for å forene folket i Sør-Afrika. Mandela døde 5. desember 2013.

Ta deg tid til å se denne lille dokumentaren fra BBC:

THE STORY OF NELSON MANDELA - BBC NEWS

YouTube



0:00 / 8:30

Now is the Time for Running

Boken "Now is the Time for Running" av den sør-afrikanske forfatteren [Michael Williams](#) ^[21] forteller historien om de to brødrene **Deo og Innocent** som må rømme fra sitt vante liv i Zimbabwe. En tragisk hendelse gjør at de legger ut for å finne faren sin. Tekstutdragene gir i første del en karakteristikk av situasjonen som guttene flykter fra, med fare for sitt eget liv. Andre del beskriver en situasjon i Sør-Afrika der fotball danner grobunn for nytt vennskap og ikke minst trygghet (eller i alle fall et snev av normalitet unna vold og elendighet).

Et raskt sammendrag av boken kan du lese hos [Librarypoint](#) ^[22]. Informasjon hos [Helen's Book Blog](#) ^[23] er også okay å ta med seg.

The Absolutely True Diary of a Part-Time Indian

Boken The Absolutely True Diary of a Part-Time Indian er skrevet av [Sherman Alexie](#) ^[24] og er delvis selvbiografisk. Gjennom tekstutdragene og andre kilder (f.eks. [Wikipedia](#) ^[25]) blir vi kjent med hovedpersonen Junior som lever i et indianereservat. Utdragene fokuserer på fattigdommen som omgir Junior og hans familie og som igjen gir negative konsekvenser.

I innledningen får vi vite at Junior vil gjøre noe med en vanskelig situasjon, uten at tekstutdragene forteller hva slags situasjon det er snakk om. Men vi kan lese i [sammendrag](#) ^[26] andre steder at Junior starter på en skole utenfor reservatet for å kjempe seg vei ut av fattigdommen (utdannelse er tingen!).

En morsom kuriositet er det kanskje at boken er nektet brukt i en rekke skoler i USA pga. skildringer av homoseksualitet, vold, alkohol, fattigdom, mobbing osv. Ingenting er vel bedre for å gjøre en bok/forfatter enn å la **prripe skolefolk** felle en dom over en ungdomsbok.

Dersom du følger [denne linken til søkeresultater på Youtube](#) ^[27], finner du en rekke trailere laget av skoleelever. Kanskje de gir deg litt «billedlig» informasjon om Juniors vanskelige livssituasjon?

Small Steps

Tekstutdraget fra [Louis Sachar's](#) ^[28] Small Steps forteller om Armpit som må **some straff i et ungdomsfengsel**. Uten å gå for mye i dybden (teksten er svært kort), er det tydelig at det fokuseres på hvordan en enkeltstående «liten og ubetydelig» hendelse kan få store konsekvenser for ungdommens fremtid. Samtidig forteller forfatteren om rådgiveren i ungdomsfengselet som ikke har særlig tro på at ungdommene (særlig de afro-amerikanske) skal klare seg uten å utføre kriminelle handlinger igjen i etterkant.

På den ene siden kan man altså reflektere over hvordan enkelthendelser, kombinert med f.eks. «lettantennelig» raseriutbrudd, kan forme ens egen fremtid. Samtidig er det vanskelig å komme ut av spiralen senere i livet, hvis ikke man «tar grep» og gjør noe selv for å bryte ut av den vonde sirkelen.

Her kan du lese mer om [romanen Small Steps](#) ^[29], selv om jeg ikke tror det er særlig nødvendig å kunne så mye om den.

The Misfits

I utdraget fra boken "The Misfits" forteller forfatteren [James Howe](#) ^[30] historien om 4 skoleelever som jobber for å stoppe utskjellingene blant elever (såkalt name-calling, altså at man gir hverandre stygge kallenavn).

Det enkleste er rett og slett å ta en kikk på denne videoen, der Howe forteller om bakgrunnen for romanen hans:

The Misfits author James Howe talks about No Na...

YouTube



0:00 / 3:48

If I were you and you were me: Stereotypes and prejudices

Den siste teksten i tekstheftet omhandler det man på fagspråket kaller stereotypisering og fordommer.

Stereotyp:

En stereotyp er et forenklet mentalt bilde av et individ eller en gruppe mennesker som har noen felles karakteristiske [...] kvaliteter. Begrepet brukes ofte i negative sammenhenger [...]. Vanlige stereotyper er påstander om forskjellige raser, om etniske og religiøse grupper, og det å forutsi atferd ut fra sosial status, økonomi og kjønn. (sitat: [Wikipedia](#) ^[31])

Fordom:

Fordom er en holdning eller oppfatning basert på mangelfull kunnskap. En fordomsfull holdning gjør en person disponibel til å uttrykke antipati overfor personer og menneskegrupper, men også ideer eller objekter. Begrepet brukes vanligvis i en negativ beskrivelse av personers holdning basert på gruppetilhørighet. Det kan da gjøres seg utslag i diskriminering. (sitat: [Wikipedia](#) ^[32])

Jeg anbefaler deg også å lese informasjon som du finner i diskusjonsforumet [Diskusjon.no](#) ^[33]. Lykke til!

Liker 0



[34]

Article printed from Runes verden: <http://www.runenikolaisen.com>

URL to article: <http://www.runenikolaisen.com/skole/eksamen-i-engelsk-2014-civil-and-human-rights/>

URLs in this post:

- [1] Utdanningsdirektoratet: <http://www.udir.no>
- [2] Menneskerettighetserklæringen fra FN: <http://www.un.org/en/documents/udhr/>
- [3] den klassiske liberale forståelsen: <http://no.wikipedia.org/wiki/Borgerrettigheter>
- [4] den korrekte norske oversettelsen: <http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklæring-om-menneskerettigheter>
- [5] Norman Rockwell: http://no.wikipedia.org/wiki/Norman_Rockwell
- [6] Moving Day fra 1967: <http://store.nrm.org/browse.cfm/4.3083.html>
- [7] **forberedelseheftet for 2013**: <http://www.runenikolaisen.com/skole/eksamen-i-engelsk-2013-change/>
- [8] Abraham Lincoln: http://no.wikipedia.org/wiki/Abraham_Lincoln
- [9] Emansipasjonserklæringen: <http://no.wikipedia.org/wiki/Emansipasjonserkl%C3%A6ringen>
- [10] slaveriet: http://no.wikipedia.org/wiki/Slaveri_i_USA
- [11] Rosa Parks: http://no.wikipedia.org/wiki/Rosa_Parks
- [12] Martin Luther King, Jr.: http://no.wikipedia.org/wiki/Martin_Luther_King,_Jr.
- [13] I have a dream: http://no.wikipedia.org/wiki/I_Have_a_Dream
- [14] retoriske virkemidlene i talen: <http://ndla.no/nb/node/59802>
- [15] Emmeline Pankhurst: http://no.wikipedia.org/wiki/Emmeline_Pankhurst
- [16] **Malala Yousafzai**: <http://www.malala-yousafzai.com/>
- [17] Taliban: <http://no.wikipedia.org/wiki/Taliban>
- [18] en tale i FN: <http://www.bbc.com/news/world-asia-23282662>
- [19] Nelson Mandela: http://no.wikipedia.org/wiki/Nelson_Mandela
- [20] Artikkelen: http://www.huffingtonpost.com/2013/12/06/nelson-mandela-inspired-others_n_4396247.html
- [21] Michael Williams: http://www.goodreads.com/author/show/4906950.Michael_Williams
- [22] Librarypoint: http://www.librarypoint.org/now_is_the_time_for_running_williams
- [23] Helen's Book Blog: <http://www.helensbookblog.com/2011/10/review-now-is-time-for-running-michael.html>
- [24] Sherman Alexie: http://en.wikipedia.org/wiki/Sherman_Alexie
- [25] Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Absolutely_True_Diary_of_a_Part-Time_Indian
- [26] sammendrag: <http://www.shmoop.com/absolutely-true-diary-part-time-indian/summary.html>
- [27] denne linken til søkeresultater på Youtube: https://www.youtube.com/results?search_query=The+Absolutely+True+Diary+of+a+Part-Time+Indian
- [28] Louis Sachar's: http://en.wikipedia.org/wiki/Louis_Sachar
- [29] romanen Small Steps: [http://en.wikipedia.org/wiki/Small_Steps_\(novel\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Small_Steps_(novel))
- [30] James Howe: <http://pages.simonandschuster.com/jameshowe/about>
- [31] Wikipedia: <http://no.wikipedia.org/wiki/Stereotyp>
- [32] Wikipedia: <http://no.wikipedia.org/wiki/Fordom>
- [33] Diskusjon.no: <http://www.diskusjon.no/index.php?showtopic=1582135>
- [34] Image: <mailto:subject=Eksamen%20i%20engelsk%202014%20E2%80%93%20Civil%20and%20Human%20Rights&body=Eksamen%20i%20engelsk%202014%20http%3A%2F%2Fwww.runenikolaisen.com%2Fskole%2Feksamen-i-engelsk-2014-civil-and-human-rights%2F>